

Fotodienst in een flits

De fotodienst van het Rijksmuseum brengt een verzameling bijeen die in de toekomst groter zal zijn dan de verzamelingen van alle afdelingen van het museum tezamen. In een archief van meer dan 90.000 negatieven vindt men behalve een groot aantal objecten uit de museumcollecties ook tal van andere kunstvoorwerpen terug uit tentoonstellingen, in de loop der jaren hier gehouden.

Rond de eeuwwisseling werden al afbeeldingen van de meest geliefde kunstwerken volgens de toen in gebruik zijnde technieken vervaardigd. Al spoedig werd de fotografie ook toegepast en de eerste negatieven – grondslag van de documentatie van de fotodienst – doen in 1915 hun intrede in het museum. Een donkere kamer werd in 1916

ingericht. Van jaar tot jaar breidde het negatievenbestand zich met honderdtallen uit. Naar binnen gericht heeft de dienst namelijk tot doel om de complete verzameling in beeld vast te leggen en een documentatie te vormen. Na 1945 richtte de fotodienst zich meer en meer naar buiten en vooral in de laatste twintig jaar kan men waarnemen hoe dit werken-voor-publiek gaat toenemen. Waar de musea in het algemeen, dus ook dit museum, in de laatste jaren gepresenteerd worden als een massamedium, moeten de activiteiten van de fotodienst hiermee gelijke tred houden. Bij het management van de musea doet zich een mentaliteitsverandering voor ten gunste van de bezoekers en dat krijgt zijn neerslag in de

activiteiten van alle diensten die met het publiek te maken hebben. Voor de bezoekers zijn de kunstwerken toegankelijk, maar voor de niet-bezoekers moeten zij dit ook kunnen zijn door middel van foto's en reproductie-materiaal. Voor zover dit laatste kleuren-reproducties betreft zijn in de vijftiger jaren de tot dan gebruikelijke vierkleurendeelstellen op glasplaten praktisch geheel vervangen door de grootbeelddia's 18/24 cm. Een toenemend aantal bezoekers komt met een grotere vraag naar kleinbeelddiaposities. De outillage van het foto-atelier wordt thans uitgebreid. Mede om een weinig aan de bezoekers tegemoet te komen mogen deze nu voor strikt on-commercieel privé-gebruik in het Rijksmuseum fotograferen, zij het zonder gebruik te maken van hinderlijk flitslicht en statieven die risico voor de kunstvoorwerpen met zich meebrengen, want dienstverlening staat hoog aangeschreven bij het Rijksmuseum. Bij deze werkzaamheden doet zich een typische museumhouding voor die wel gekenschetst kan worden als: zorg voor het object. De fotodienst bevindt zich in een spanningsveld; enerzijds is er de wens om tegemoet te komen aan wat het publiek wenst, anderzijds de voortdurende zorg om het kwetsbare, onvervangbare kunstvoorwerp aan zo min mogelijk risico's bloot te stellen. Zoals hierboven werd aangegeven wordt gewerkt ten behoeve van het publiek. Niet alleen voor gebruik buitenshuis wordt materiaal geleverd, maar ook, en dat niet in geringe mate, is er intern een grote behoefte aan foto's. De fotodienst heeft dan te maken met vijf verzamelafdelingen elk met eigen eisen door de andersoortige materie. De productie van de audio-visuele presentaties van de Educatieve Dienst heeft consequenties voor de fotodienst: dit vraagt uitbreiding van mankracht, professionalisering en technische aanpassingen. Dergelijke veranderingen en uitbreidingen dienen niet opgevat te worden als een puur 'Parkinson-achtige' vergroting van de werkzaamheden, maar als gevolg van gewijzigde inzichten, die het activiteitenpakket van de fotodienst vergroten.

Bij het voortgaan van de vraag naar beeld-

materiaal zal een fotodienst moeten uitgroeien tot een foto-film-videodienst. Wat in de laatste tien jaren werd voorbereid kan men als een vertreksein zien.

BEATRICE STOKHUYZEN

MARIJKE VAN WIJNGAARDEN